

předložil příslušné pomůcky a když Státní pozemkový úřad vyhověl, ale odchylky od údajů druhé strany tím odklizeny nebyly, na místo, by sám se hned obrátil ku zdroji pravého poznání, jak už původně učiniti měl, zrušil Státnímu pozemkovému úřadu jeho rozhodnutí, aniž by mu vůbec řekl, co má činiti, jak nesrovnalosti odstraniti, takže by Státní pozemkový úřad zase nevěděl, jak vše spraviti. Co tedy učinil prvý soud, není vůbec vhodným a nepovede k cíli, leda že by teprve Státní pozemkový úřad sám dovítípl se učiniti to, co soud sám učiniti nebo mu naříditi měl, avšak ani sám neučinil ani mu nenařídil, nehledíc ani k tomu, že se vůbec přenesl přes zdejší příkaz, aby potřebné šetření provedl sám. Jest tedy třeba, jak z tohoto formálního důvodu, tak z důvodu vhodnosti poukázati první soud změnou rozhodnutí obou nižších stolic na onen v zdejším rozhodnutí ze dne 28. dubna 1925 R I 354/25 daný příkaz, od něhož uchýliti se neobjevila se nižádná příčina, naopak, jen bude-li ho uposlechnuto, dojde co nejrychleji, protože nejpříměji, a také nejbezpečněji k cíli. Podotýká se, že ovšem je rozhodným stav v době převzetí (§ 43 (1) náhr. zák.), ale čistým katastrálním výnosem rozumí se dle Šu 9 nař. čís. 53/21 výnos zapsaný v katastru daně pozemkové k 1. lednu 1914. Na námitky stěžovatele, které se netýkají formální otázky, zda má prvý soud věc provést sám či provedení Státnímu pozemkovému úřadu uložit, nelze vůbec odpovídati, poněvadž všechny otázky vyřízeny byly již zdejším rozhodnutím ze dne 28. dubna 1925 R I 354/25, vyjma tu jedinou tam pod III. 2) vyhraženou, takže nelze ani staré obnovovati ani nové, jakou na př. je otázka znalců v stížnosti nezebíraná, předkládati.

Čís. 6190.

Pozemková reforma.

Státní pozemkový úřad jest oprávněn, zastupovati ve věcech pozemkové reformy stát místo finanční prokuratury, není však závady, by i tu finanční prokuratura stát nezastupovala.

Nepřevzal-li Státní pozemkový úřad patronátní břemena na srážku z přejímací ceny, jest povinen hraditi je předavatel zabraného majetku.

»Třetí osobou« v Šu 11 nesp. říz. (»jinou osobou« v Šu 9 nesp. říz.) jest rozuměti každou osobu kromě stěžovatele. Změna ve smyslu Šu 11 nesp. říz. jest i tehdy přípustna, když třetí osoby sice práv nabyly, avšak práva ta nebudou změnou dotčena. Pokud nebyla rozhodnutím o patronátních břemenech a reálních břemenech jim podobných dotčena práva předavatele statku, eráru a oprávněných církevních ústavů.

Za patronátní břemena (reální břemena ve prospěch řádu a nadace ve prospěch chudých) jest určiti náhradu podle Šu 48 náhr. zák. a při kázati ji kvotou vypadající na převzaté nemovitosti, v zásadě podle Šu 225 ex. ř. s tou úchylnou, že uhrazovací jistinu jest uložiti na úrok.

(Rozh. ze dne 28. července 1926, R I 537/26.)

Do usnesení prvního soudu o rozvrhu přejímací ceny za zabraný majetek, jež bylo doručeno Státnímu pozemkovému úřadu dne 2. pro-

since 1925, stěžovala si dne 3. února 1926 finanční prokuratura v zastoupení Státního pozemkového úřadu. Rekursní soud nevyhověl stížnosti. Důvody: Především nutno rozřešiti otázku, zda byla tato stížnost v zastoupení Státního pozemk. úřadu podána v čas. Podle názoru rekursního soudu byla podána opožděně, což plyne z těchto důvodů: Podle §u 4. zákona ze dne 11. června 1919, č. 330. sb. z. a n. zastupuje Státní pozemkový úřad stát co do všech práv a závazků vzniklých prováděním zákonů o zabránění velkého majetku pozemkového oproti osobám třetím, soudům i jiným úřadům. Tak činil Státní pozemkový úřad i v tomto řízení rozvrhovém, aniž dal před vydáním rozvrhového usnesení nějakým způsobem na jevo, že své oprávnění k zastupování státu přenesl na finanční prokuraturu. Finanční prokuratura při jednání o rozvrhu přejímací ceny vystupovala výhradně jako zástupce berního eráru a opatrovnictví církevního a patronátního. Prvý soud neměl tedy příčiny, by rozvrhové usnesení doručoval finanční prokuratuře jménem Státního pozemkového úřadu a dal-li usnesení doručiti Státnímu pozemkovému úřadu, bylo tím příslušné doručení řádně provedeno. To se stalo dne 2. prosince 1925 a poněvadž stížnost byla podána teprve dne 3. února 1926, nebyla podána v čas (§ 11. první odstavec nesp. říz.). Podle §u 11 druhý odstavec pat. ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. ponechává se ovšem soudu na uvážení, zda má býti i na stížnosti opožděné podané vzat zřetel v těch případech, ve kterých lze napadené usnesení změnit bez újmy osob třetích, leč tato podmínka není v projednávaném případě splněna. Napadeným usnesením byla celá přejímací cena přikázána na dávku z majetku a z přírůstku na majetku, předepsanou majiteli kmenového velkostatku. Zůstane-li rozvrhové usnesení v právní moci, zmenší se dluh tohoto majitele na dávce z majetku a z přírůstku na majetku o celou cenu přejímací. Kdyby však rozvrhové usnesení k návrhu finanční prokuratury bylo zrušeno za tím účelem, by patronátní a reální břemena váznoucí na nemovitostech Státním pozemkovým úřadem převzatých, byla kapitalisována a kapitalisovaná hodnota od přejímací ceny odpočtena, takže by k rozvrhu přišla pouze přejímací cena o tuto hodnotu zmenšená, utrpěl by majitel kmenového velkostatku hmotnou újmu tím, že by jeho dluh na dávce z majetku a z přírůstku na majetku byl uspokojen jen do výše této snížené ceny přejímací. Podle toho není předpokladů, za jakých by rekursní soud mohl vyhověti stížnosti podané opožděně. Pokud finanční prokuratura zdůrazňuje, že Státní pozemkový úřad jest odsouzen rozvrhovým usnesením převzít veškerá patronátní břemena, ač nemá pro ně žádné úhrady a žádného krytí, sluší poukázati na odst. IV. dohody ze dne 16. dubna 1924, podle něhož Státní pozemkový úřad nepřejímá v ceně přejímací žádných patronátních práv a břemen, jež jsou spojena s držením nemovitostí předmět dohody tvořících. Toto ujednání, jež víže obě smluvní strany, zůstává rozvrhovým usnesením nedotčeno. Rozvrhovým usnesením, pokud jde o patronátní břemena, upravuje se pouze právní poměr mezi církevními ústavy z patronátních břemen oprávněnými a mezi Státním úřadem pozemkovým, a sluší mu rozuměti tak, že plnění patronátních břemen může oprávněnými ústavy církevními býti požadováno přímo od státu (dalšího nabyvatele převzatých nemovitostí), poněvadž

patronátní břemena zůstanou váznouti na nemovitostech Státním pozemkovým úřadem převzatých. Tím však není řečeno, že by stát nemohl od majitele kmenového velkostatku žádati náhradu za plnění břemen patronátních, jichž podle IV. odst. dohody v poměru k tomuto majiteli k plnění nepřevzal.

N e j v y š š í s o u d k dovolacímu rekursu finanční prokuratury zrušil usnesení obou nižších soudů a nařídil prvému soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Nejprve jest otázkou, zda lze vejíti ve věcné rozhodnutí o dovolací stížnosti, když podána byla, jak rekursní soud správně dovodil, teprve po uplynutí čtrnáctidenní rekursní lhůty. Na vývody finanční prokuratury nelze přistoupiti. Neboť, praví-li se, že tu účastníci musí zastoupení býti advokáty, že tedy Státní pozemkový úřad zastoupen býti měl finanční prokuraturou, již rozvrhové usnesení za něj musí býti doručeno, že lhůta rekursní počíná teprv od tohoto doručení prokuratury, a že ostatně celé řízení, v němž Státní pozemkový úřad nebyl finanční prokuraturou zastoupen, jest zmatečným, takže z něho nikdo práv nabytí nemohl — sluší na to odvětit, že jde o řízení nesporné, v němž účastníci vůbec zastoupení nepotřebují, a že mimo to Státní pozemkový úřad ve věcech záborové pozemkové reformy není pouze správním úřadem, jenž sice koná za stát správní funkce, avšak když dojde na soudní jednání, nemůže stát zastupovati on sám, nýbrž musí tak učiniti finanční prokuratura: nikoli, nýbrž Státní pozemkový úřad jest v §u 4 zák. o poz. úř. přímo povolán právě i k soudnímu zastupování státu co do všech práv i závazků k provádění zákonodárství záborového, takže jemu samému zde právě též i ta funkce přísluší, která ohledně agendy jiných úřadů správních přikázána je finanční prokuraturě. A cit. § 4 naprosto nerozeznává, o jaký druh řízení jde, zda o řízení nesporné, či exekuční, či sporné, nýbrž rozhodnou je pouze právní předmět, že předmětem řízení jsou záležitosti záborové pozemkové reformy, k jejíž provádění on právě jako osobitý úřad byl zřízen, a dokonce nerozeznává citovaný předpis ani v tom směru, zda jde o řízení před řádnými soudy, nebo vůbec před soudy, nýbrž přikazuje Státnímu pozemkovému úřadu právní zastoupení státu i vůči všem úřadům jiným. Proto také jest Státní pozemkový úřad také organisován, aby místo finanční prokuratury stát zastupovati mohl, máje zřízen zvláštní právní odbor, sestávající z kvalifikovaných právníků. Bylo tedy v pořádku, když se sám zastupoval a nemůže býti řeči o zmatečnosti. Také není pravdou, že se »třetí« osobou v §u 11 neb »jinou« osobou v §u 9 nesp. říz. rozumějí jen osoby, jež nejsou stranou, že tedy, nabyta-li z usnesení práv strana, zde vlastník, jemuž rekursní soud nabytí práv přisuzuje, nevadí to, by o opozděné stížnosti rozhodnuto nebylo: i to je mylný výrok, neboť v duchu předpisu a stálé judikatury nejvyššího soudu jest třetí (jinou) osobou každá osoba mimo stěžovatele sama, takže jen když nikdo druhý práv z usnesení nenabyl, lze stěžovateli vyhověti. Než, jakkoli Státní pozemkový úřad povolán jest v oboru záležitostí vznikajících ze záborového zákonodárství stát zastupovati

sám, přece se vyvinula praxe tak, že tím finanční prokuratura není ze zastupování státu v oboru tom vyloučena a zejména ve sporném řízení, kde jí Státní pozemkový úřad zastupování to pravidelně přenechává, jest stanovisko to od prvopočátku ustáleno. Není tedy závady, by finanční prokuratura nepřevzala zastupování státu i v nesporném řízení onoho oboru. Tak tedy věc se má tak, jako by sám Státní pozemkový úřad byl rekurs finanční prokuratury podal, že tedy sice rekurs je podán, ale po uplynutí 14denní rekursní lhůty, a jde jen o to, zda z napadeného usnesení následkem toho někdo jiný práv nabyl (§§ 9 a 11 nesp. říz.), o čemž, ježto tu jde o otázky práva hmotného, v této souvislosti níže.

Ve věci samé nelze souhlasiti s názorem prvního soudce, jenž přikazuje břemena patronátní a břemena pod pol. 1., 2, 3, 4 C) vložky č. 1239 zemských desk zapsaná (reální břemena pro členy řádu sv. Augustina a povinnost vydržovati šest chudých osob v nemocnici) na účet Státního pozemkového úřadu jako přejímatele místo na účet Karla L-a jako předavatele, tedy především přejímací ceny. Přeceť všechna ta břemena, i břemena patronátní, jsou břemeny předavatelovými, tížícími jeho majetek, a musí tedy, i pokud tížila část převzatou Státním pozemkovým úřadem, zastupována a hrazena býti jím, předavatelem, jestliže Státní pozemkový úřad nepřevzal je na srážku z přejímací ceny, což se zde nestalo, neboť se ani netvrdí a naopak jest článkem IV. dohody o ceně přejímací, který stanoví, že Státní pozemkový úřad nepřejímá žádných patronátních břemen, přímo vyvráceno. O tom všem podrobně ve zdejším rozhodnutí ze dne 2. července, č. j. R I 395/26 sb. n. s. čís. 6163. Co se týče zvláště břemen pol. 1), 2), 3), 4), C) vl. č. 1239 zemských desk, je první soudce na omylu, že to jsou břemena k účelům církevním ve smyslu čl. XIV. uv. zák. k ex. ř., neboť tento článek nestanoví sám, že břemena k účelům církevním přecházejí na nabyvatele, nýbrž praví jen, že předpisy o tom zůstávají v platnosti, ale takového předpisu o břemenech toho rázu, jako jsou tato čtyři v knihách zapsaná, první soudce neuvedl. Vskutku to nejsou ani kolektivní poplatky ani příspěvky k náboženskému fondu ani jiná břemena, jež kromě patronátních břemen ještě pod článek ten spadají, nýbrž jsou to nadace a jdou jakožto knihovní břemena na účet přejímací ceny. Docela nemístným též je, když první soudce přisuzuje Státnímu pozemkovému úřadu postavení vymáhajícího věřitele, a když břemena ta vážnou před poznámkou záboru, ukládá Státnímu pozemkovému úřadu zase jakoby ve vlastnosti vydražitele jich převzetí bez srážky z přejímací ceny, odvolává se Šu 150 ex. ř., jenž sem vůbec nepatří. Správně tedy patronátní břemena musí kvotou na převzaté nemovitosti vypadající uhrazena býti z »prejímací ceny« předem, neboť po rozumu spadajících sem právních předpisů je, jak v cit. rozh. R I 395/26 podrobně vyloženo, teprve zbytek pravou přejímací cenou rozvrhu podrobenou, pak přijdou na řadu pohledávky požívající pořadí přednostního, jako daně a dávky (§ 216 čís. 2 ex. ř., § 49 náhr. zák.), pak nároky Šu 49 náhr. zák., kdežto břemena pol. I.—4 C) v zemských deskách na statku zapsaná přijdou na řadu teprv v knihovním pořadí, nikoli v přednostním a ovšem rovněž jen kvotientálně.

Co však se týče otázky, již se rekursní soud zabývá, zda a kdo práv z usnesení prvního soudce nabyt a zda tedy možno usnesení to ještě změnit či-li nic, dlužno nejdřív vyřaditi názor rekursního soudu, že usnesení prvního soudce má ten smysl, že plnění patronátních břemen může požadováno býti nejen od státu, nýbrž i od dalších nabyvatelů (roz. budoucích přidělců), ježto prý břemena ta zůstávají váznouti i na dále na nemovitostech Státním pozemkovým úřadem převzatých. Nic takového se však ve výroku prvního soudce nepraví, nýbrž se tam prostě břemena ta ukládají státu, takže onen názor rekursního soudu svěsti sluší na to, že v důvodech prvního soudce citovanému traktátu de jur. inc. a čl. XIV. uv. zák. k ex. ř. příkládá i onen hořejší dalekosáhlý význam, jež však předpisy ty při oddělení části statku ani při dobrovolném, neřku nuceném převodu nemají, jak v R I 395/26 blíže vyloženo. Doložiti k tomu třeba, že prvý soudce neustanovil také ničeho o tom, zda ukládá Státnímu pozemkovému úřadu převzetí zmíněných břemen in natura, že tedy není závady, by se příkázání neprovedlo vyhrazením uhrazovacího kapitálu, což jest, jak v rozhodnutí shora citovaném R I 395/26 provedeno, právo nutící (jus cogens), když Státní pozemkový úřad nepřevzal břemena ta příslušnou kvotou dobrovolně in natura. Konečně předeslati sluší, že sice § 9. nesp. říz. praví, že lze usnesení změnit, pokud třetí osoby z něho nenabýly práv, ale lépe praví § 11 téhož říz., že podmínkou změny jest, aby se mohla státi bez újmy těchto třetích osob. To má ten značný význam, že změna je přípustna i tehdy, když sice třetí osoby práv nabýly, tato však změnou nebudou dotčena, jak se to objeví níže ohledně církevních ústavů. Rekursní soud má za to, že z usnesení prvního soudce nabyt práv předatel převzatých nemovitostí, majitel kmenového statku, neboť když prý celá přejímací cena příkázána na dávku z majetku a přírůstku na něm, utrpěl by újmu, když by napřed z přejímací ceny sražena byla břemena patronátní a shora uvedená knihovní a na řečené dávky by se dostal tedy jen zbytek a že by újma ta záležela v tom, že by dluh jeho na řečených dávkách byl uhrazen jen menším penízem. Ale s tím v rozporu jest další mínění rekursního soudu, které pokládáti sluší za správné, že, uplatňuje-li finanční prokuratura, že stát odsouzen jsa převzítí řečená břemena beze vší úhrady, přejímal by je zdarma a trpěl bezprávnou škodu, sluší ji odkázati na čl. IV. dohody, dle něhož Státní pozemkový úřad nepřevzal žádných patronátních břemen, a toto ujednání vížící obě smluvní strany, že zůstává rozvrhovým usnesením prvního soudce nedotčeno, ježto usnesení to upravuje pouze poměr mezi Státním pozemkovým úřadem a církevními ústavy z patronátních břemen oprávněnými. Pak-li však tomu tak a Státní pozemkový úřad může se za újmu, kterou z uloženého mu převzetí patronátních břemen bez úhrady utrpí, hojiti na majiteli kmenového statku, nelze říci, že majitel ten v poměru k Státnímu pozemkovému úřadu z usnesení prvního soudce práv nabyt, neboť Státní pozemkový úřad vždy vůči němu to může zvrátiti právě mocí čl. IV. dohody, a jednalo by se jen o cestu, kterou se to státi má. Rekursní soud snad má na mysli cestu sporu, ale neprávem, neboť ta i dle §u 2 čís. 7 nesp. říz. má místo jen, když jde o spornou otázku skutkovou, která prostředky nesporného řízení zjištěna býti nemůže, nikoli však dle praxe již více než

desítiletí ustálené, když jde o pouhou otázku právní, jako zde, která i v řízení nesporném zrovna tak dobře řešena býti může, jako ve sporném. Mimo to, jak již v rozh. č. 4829 Sb. n. s. a podrobněji v čís. sb. sb. 5137 a 5772 vyloženo, mají se ve věcech pozemkové reformy všechny i skutkové otázky řešiti v řízení nesporném, aniž proti tomu je závady z příčiny důkazu skutkových okolností, jak řízení s drobnými pachtýři rázně prokázalo, takže pro obor ostatního řízení nesporného ovšem pořád ještě platný předpis Šu 2 čís. 7. nesp. říz. jeví se přežilým a formalistickým. V projednávaném případě však jde, jak řečeno, jen o otázku právní a ta jest již rozřešena tím, že Státnímu pozemkovému úřadu, když byl usnesením prvního soudce zavázán převzít příslušnou kvotu patronátních břemen, přísluší pro ni postih (regres) na majitele kmenového statku: postih ten může vykonán býti hned v tomto nesporném rozvrhovém řízení tím způsobem, že se patronátní břemena přikážou z přejímací ceny na účet řečeného majitele postihem povinného. Nelze tedy říci, že tento z usnesení práv nabytých a změnou usnesení utrpěl by újmu, i lze tedy v poměru k němu dovolací stížnosti vyhověti. Avšak třetími osobami, o jichž nabytá práva by šlo, jsou tu, což rekursní soud přehlíží, ještě také církevní ústavy z patronátních břemen oprávněné a berní erár, jemuž přejímací cena na dávky přikázána. Práva eráru také nevadí, neboť zajisté nevadí z napadeného usnesení nabytá práva třetí osoby, která se jich vzdala, neboť práva, jichž se vzdáno, zrovna tak neexistují, jako práva, jichž vůbec od původu nenabyto. Avšak když finanční prokuratura, která podle instrukce pro finanční prokuratury erár zastupuje, a která byla také jménem veřejných dávek zaň obeslána, a pak zaň při roku intervenovala, nyní ve stížnosti do rozhodnutí prvního soudce proti přikázání obojích břemen bez srážky z přejímací ceny brojí a žádá za zrušení usnesení toho a nové rozhodnutí, tedy ve smyslu vývodů stížnosti za přikázání břemen těch z přejímací ceny, by tedy cena tato eráru přikázána byla především příslušným penízem vyhrazena na řečená břemena, tedy se zcela určitě práv pro erár nabytých ve prospěch břemen těch mlčky vzdává, práv těch není, pokud právě o přikázání těchto břemen jde, a možno proto i v tomto zřeteli usnesení prvního soudce změnit. Pokud jde konečně o církevní ústavy z patronátních břemen oprávněné, ani ty nebudou změnou usnesení prvního soudce dotčeny, neboť jim musí býti lhostejno, na čí účet budou břemena ta uhrazena, zda na účet státu či na účet majitele kmenového statku, jen když budou uhrazena. Uhrazení vždy možné jest jen zřízením uhražovacího kapitálu, i tehdy, když by šlo na účet státu, neboť jak v rozh. R I 395/26 provedeno, část statku Státním pozemkovým úřadem převzatá se od nich uvolňuje, břemena ta na ní více neváznou, takže by šlo o to, aby je Státní pozemkový úřad zajistil jinak, tedy nejvýše kapitálem nebo jen záručným prohlášením. Budou-li však přikázána na účet majitele kmenového statku, tedy z přejímací ceny, vždy to bude zas jen ve formě uhražovacího kapitálu. Na postavení církevních ústavů se tedy ničeho nemění. Podotýká se, že při rozvrhovém roku žádáno bylo jen jich zajištění a je nerozhodno, že zajištění žádáno beze srážky z přejímací ceny, neboť jak řečeno, v tom si církevní ústavy poroučení nemohou, to se nedotýká jich, nýbrž jen přejímatele a předavatele pře-

vzatých nemovitostí. Co však posud řečeno o břemenech patronátních, to vše platí také o břemenech knihovních pol. č. 1, 2, 3, 4 C) vložky č. 1239 zemských desk prvním soudcem beze srážky z přejímací ceny přikázaných. Neboť ani těch Státní pozemkový úřad v dohodě nepřevzal, nýbrž přejímací cena byla ustanovena, jak z obsahu dohody, v níž se o nich neděje zmínky, plyne, bez zřetele na ně, jakoby jich nebylo, tedy opět plnou hodnotou přejímaných nemovitostí. Že se o nich zmínka v dohodě neděje, nečiní postavení Státního pozemkového úřadu ohledně nich nikterak horším, než je jeho postavení ohledně patronátních břemen, naopak, neboť o těchto bylo by se bez oné zmínky, která jich převzetí vylučuje, mohlo říci, že je Státní pozemkový úřad přejal ve smyslu ustanovení lit. J Šu 2. traktátu de jur. inc., kdežto o žádném knihovním břemenu to říci nelze. Neboť, když v kupní smlouvě nebudou knihovní závady převzaty ani na srážku z kupní ceny, nýbrž kupní cena bude bez zřetele na ně vyměřena a také zaplacená, tedy i beze zmínky, že jich kupitel nepřejímá, musí se prodatel o jich uspokojení postarati (povinnost odbřemeňovací), neboť tu vždy platí předpis Šu 928 obč. zák., že dluhy a zadrželosti na věci vězící musí převodce sám zastupovati. Ale týmž právem musí je převodce — vlastník kmenového statku — zastupovati i zde, když je Státní pozemkový úřad nepřevzal. První soudce svým výrokem, že břemena ta se ukládají Státnímu pozemkovému úřadu beze srážky z přejímací ceny upravil takto — ovšem neprávem — jen poměr mezi Státním pozemkovým úřadem a oprávněnými nadacemi, nedotkl se však poměru mezi Státním pozemkovým úřadem a převodcem, bývalým majitelem předaných nemovitostí, pročez i zde povinen je tento Státnímu pozemkovému úřadu postihem a platí i zde vše to, co shora v příčině patronátních břemen řečeno. Rovněž platí i zde vše, co shora vyloženo ohledně otázky, zda z usnesení toho nabyly práv erár a církevní ústavy, jenže zde místo těchto ústavů nastupují nadace v knihách vyznačené. Není tedy ani závady, by se o opožděném rekursu věcně nerozhodlo. Je tu však ještě další otázka. I patronátní břemena i břemena pol. 1, 2, 3, 4, C) cit. vložky zemských desk mohou, jak ohledně těchto § 48 náhr. zák. stanoví a jak ohledně oněch v rozhodnutí R I 395/26 dovozeno, z přejímací ceny býti přikázána příslušnou kvotou toliko podle hodnoty let 1913—1915, nikoli podle hodnoty platné pro dobu převzetí nemovitostí, jež v dohodě stanoveno na den 1. prosince 1923. Kdyby byl prvý soudce ve svém usnesení o tom učinil výrok, podle které hodnoty je státu k převzetí přikazuje, a byl je přikázal podle hodnoty dne 1. prosince 1923, byly by arcit' právní podmínky z břemen těch oprávněné ohledně tohoto plus vypadajícího dle této hodnoty oproti průměrné hodnotě z let 1912—1915 měly z usnesení prvního soudce práva nabytá, jež by dotčena byla, ježto by se jim z přejímací ceny za ten úbytek náhrady nedostalo a v té míře by tedy nesprávné rozhodnutí prvního soudce muselo zůstatí nedotčeno. Avšak první soudce nevyslovil, podle které doby hodnota břemen má býti počítána, takže by bylo lze v té příčině míti jen domněnky, na nichž však stavěti nelze. Praví sice, že stát přejímá břemena ta dnem 1. prosince 1923, ale to znamená jen termín časový, od kterého dne za ně stát je práv, nikoli však podle jaké hodnoty je čítati. Vždyť

i kdyby je přejímal od řečeného dne 1. prosince 1923, mohl by je přejímati přece jen dle průměrné hodnoty let 1913—1915. Jestliže tedy soudce neustanovil ani průměrnou hodnotu let 1913—1915 ani hodnotu dle dne 1. prosince 1913 za rozhodnou pro výpočet, není-li tu v otázce té vůbec výroku, nenabyl také žádný právní moci a nemůže také býti řeči o nějakých z něho nabytých právech. O právech nabytých a jich dotčení mohla by býti řeč jen, pokud by se snad z přejímací ceny na ně nedostalo. Tu sluší vytknouti, že, jak již shora řečeno, knihovní břemena pol. 1), 2), 3), 4), C) přišla by z přejímací ceny na řadu dle práva teprve v knihovním pořadí, takže, kdyby po srážce příslušné kvoty patronátních břemen zbytek jakožto ve smyslu zákona pravá přejímací cena byl požadavky přednostního práva tak vyčerpán, že by na úhradu příslušné kvoty uvedených čtyř knihovních břemen již nic nezbylo nebo jen úhrada neúplná, byla by tu práva jich z usnesení nabytá zkrácena. Ale v projednávaném případě nemůže na to přes přednostní nároky dojít, protože práva dávky z majetku a přírůstku na něm, která by přednostního pořadí požívala, byla, jak shora doličeno, ve prospěch břemen těch zadána žádostí zákonné zástupkyně eráru, by břemena ta nebyla přikázána vedle rozvrhovaného peníze, nýbrž z něho, a tím, jak ona praví, tím způsobem, že prvý soudce měl učiniti odhad a břemena sraziti hned při odhadu, takže by odhad a tím i přejímací cena byla o jich kvotientální hodnotu nižší a teprv tato nižší cena dostala by se dávce, takže dávka takto by přišla na řadu až po uhrazení břemen, co by po nich zbylo. Ale stav zůstane stejný, když srážka nestavší se při stanovení přejímací ceny stane se nyní při rozvrhu jejím, neboť i tak si dávka vždy vymění místo s břemeny, by tato šla napřed a dávka teprv za nimi, jak dle intencí stížnosti finanční prokuratury má býti. Jiné přednostní nároky však přikázány nebyly a nemohou tedy také přijít již na řadu, neboť stížnost nepodána, leč jediné v prospěchu Státního pozemkového úřadu, takže, co zbude po přikázání patronátních a oněch čtyř knihovních břemen pol. 1), 2), 3), 4) C), musí býti přikázáno na dávku z majetku a přírůstku z něho. Jiné nároky jsou pro nepodání stížnosti již vyloučeny. Tak by šlo o práva nabytá, jež nemohou býti dotčena, jen v tom případě, že by po uhrazení příslušné kvoty břemen patronátních na jmenovaná čtyři knihovní břemena nezbyla již plná úhrada jejich příslušné poměrné kvoty počítané dle hodnoty let 1913—1915: tento schodek by tedy musil Státní pozemkový úřad doplniti, by právo nabyté nebylo dotčeno, ale beze vši pochyby na to nedojde, ježto jde právě jen o poměrnou kvotu, a když i ta se čítá dle hodnoty let 1913—1915 jako přejímací cena, nemůže to tuto převýšit. Konečně doložiti sluší, že konvent řádu sv. Augustina prohlásil sice, že pro nároky v jeho podání přihlášené, o nichž není jasno, pokud pod nároky pod pol. 1), 2), 3), 4) C) knihovně zjištěné a prvním soudcem přikázané spadají, než á d á z p ř e j í m a c í c e n y ž á d n é č á s t k y. Pokud opravdu nároky ty pod nároky prvním soudcem přikázané spadají, nabyto pro ně, třeba že je soudce přikázal beze srážky z přejímací ceny neprávem, z přikázání toho práv, jež nesmějí býti dotčena. Ona však dotčena nebudou, když se příslušný peníz k zajištění jich přikáže nikoli proti státu, nýbrž z přejímací ceny, z které je konvent nechtěl, neboť vybírat si,

jak už řečeno, nemůže, musíť mu býti lhostejno, odkud se mu úhrady dostane, jen když se mu jí dostane, otázka »odkud« je důležitá jen pro vlastníka a stát, o něž se jedná, a konvent svým požadavkem nemůže práv jich se dotýkati. Prohlášení konventu, že nežádá nic z přejímací ceny, mělo ten význam, že prvý soudce, ježto konvent měl právo jen na přejímací cenu, měl jej úplně z rozvrhu vyřaditi, poněvadž práva, jež jedině měl, se vzdal. Když však soudce neprávem přikázal nároky konventu proti státu a nabylo to právní moci, nesmí se z nich sice nic ujmouti, ale mohou ovšem hražena býti ze zdroje, z něhož konvent úhradu odmítal, neboť tím nejsou dotčena. Ze všech posavadních vývodů jde, že rekursní soud neměl stížnost finanční prokuratury jako opozděnou odmítati, nýbrž věcně vyřiditi, toto věcné vyřízení spadá, když odvolací stížnosti proti odmítnutí vyhověno, tím samým na nejvyšší soud, a bylo proto nejen odmítavé rozhodnutí rekursního soudu, nýbrž pro neúplnost řízení i rozhodnutí prvního soudce zrušiti a doplnění řízení a nové rozhodnutí mu uložiti.

Bude tedy na prvním soudě, by za obojí břemena určil náhradu dle Šu 48 náhr. zák., t. j. dle průměrné hodnoty let 1913—1915, a přikázal ji poměrnou na převzaté nemovitosti vypadající kvotou z přejímací ceny předmět rozvrhu tvořící, a to, ježto § 47 (1) náhr. zák. odkazuje na rozvrhové zásady exekučního řádu, dle Šu 225 ex. ř. potud, že na příslušnou kvotu břemen vyšetří a přikáže uhražovací kapitál, jinak však s touto úchytkou: Jde-li o dražbu, kterou § 225 ex. ř. předpokládá a na reální břemena neomezeného trvání se z nejvyššího podání úplně dostane, podrží uhražovací kapitál vydražitel a vybývá reální břemeno, které na realitě zůstane i na dále věžeti, in natura, máje ekvivalent za tyto odváděné naturální dávky v úrocích obdrženého kapitálu. Zde však se to nedá doslovně dle tohoto předpisu provésti, neboť převzatá část nemovitostí musí se dle Šu 26 (3), 27, 28 (2) náhr. zák. odepsati z á v a d p r o s t ě, jak podrobně v rozhodnutí R I 395/26 a R I 587/25 provedeno, nezůstanou tedy břemena na ní váznouti, Státní pozemkový úřad a přidělci jako jeho nástupci nebudou míti s věcí co činiti, jsouce úplně ex obligo, nemohou tedy také kapitál uhražovací podržeti, nýbrž tento musí býti uložen na úrok a bude simultanně s kmenovým zbytkem statku, čili solidárně s majitelem zbytku toho ručiti za nároky z břemen vyplývající, jistina totiž bude kvotu břemen naň vypadajících hraditi svými úroky a majitel statku zase ze svého kvotu vypadající na zbytek statku. Kde má uhražovací kapitál býti uložen, musí v rozvrhovém usnesení býti určeno, rovněž, kdo má si vybíratí úroky, což může záležeti od toho, jak se účastníci dohodnou. Tak na př. u nadace č. 3/C vložky zem. desk č. 1239 mohl by si je vybíratí klášter a vlastník statku dodávati kvotu statkovou, nebo, plnil-li by vlastník celek, vybíral by si je on, při čemž naprosto nezáleží v tomto rozvrhovém řízení rozhodovati, zda vlastník je práv oprávněnému klášteru ze schodku, že poměrná kvota uhražovací jistiny na převzaté nemovitosti vypadající vyměřena bude dle hodnoty let 1913—1915, úrok tedy kvotientální hodnoty dávek od 1. prosince 1923 dále dospívajících nekryje. Při břemenech č. 1) a 2) C) téže vložky není z lustra 1. 8 ani viděti, zda 1200 zl. a 400 zl. je roční dávkou či kapitálem, bude tedy třeba, jak se vůbec má díti vždy, pořídit

řádný výtah z knih, po případě ověřené opisy listin neb rozhodných ustanovení jejich. Na odškodnění dle Šu 227 ex. ř. už proto dojíti nemůže, že i kdyby na krásně na břemena, o něž jde, dle hodnoty let 1913—1915 plné úhrady se nedostalo, musil by, jak už shora řečeno, stát, by nabytá práva zůstala nedotčena, schodek doplniti. Stát má z přejímací ceny ode dne převzetí nemovitosti, t. j. zde ode dne 1. prosince 1923 až do složení nebo splacení její platiti 5% úroky, v kteréž příčině odkazuje se na rozhodnutí ze dne 22. června 1926 R I 517/26 (Sb. n. s. čís. 6135), kde to podrobně provedeno. Prvý soudce přikázav celou přejímací cenu eráru na dávku, přikázal s ní úroky jen 4%, toto méně působí sice proti eráru, jenž stížnosti nepodal, nepůsobí však proti podmínkám z břemen oprávněným, pokud se jim nyní přejímací ceny dostane: tu musí Státní pozemkový úřad platiti 5% úroky.

Čís. 6191.

V řízení o žalobě o určení, že jest po právu úmluva mezi pronajímatelem a nájemcem, že se nájemce určitého dne vystěhuje, neplatí kratší lhůty Šu 575, první odstavec, c. ř. s.

(Rozh. ze dne 3. srpna 1926, R I 622/26.)

Žalobu, by bylo uznáno, že mezi žalobkyní a žalovanou jest po právu smlouva ze dne 23. listopadu 1925, dle níž se žalovaná zavázala, že se z bytu v domě žalobkyně vystěhuje a že žalobkyně bude míti nad bytem tím plné disposiční právo, procešní soud první stolice zamítl. Odvolací soud odmítl odvolání jako opožděné, ježto nebylo podáno v osmidenní lhůtě Šu 575 c. ř. s.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení, že uznal odvolání za včas podané a uložil odvolacímu soudu, by je vyřídil po zákonu.

Důvody:

Odvolací soud míní, že žalobou je vymáháno vyslovení zániku nájemní smlouvy ujednáním stran, a proto usuzuje, že pro odvolání platí osmidenní lhůta podle Šu 575 c. ř. s., která však žalobkyní, jež podala odvolání jedenáctého dne, nebyla zachována. Tento právní názor druhé stolice nelze schváliti. Již soud první stolice správně rozpoznal, že tato žaloba je žalobou určovací podle Šu 228 c. ř. s., tedy nikoli žalobou o plnění. Není jí vymáhán zánik nájemní smlouvy, nýbrž pouze určení, že jest po právu a trvá smlouva ze dne 23. listopadu 1925, podle které žalovaná se zavázala, že se dne 1. května 1926 vystěhuje z bytu, takže žalobkyně má míti dnem 2. května 1926 počínaje nad řečeným bytem plné právo disposiční. V řízení o takové žalobě neplatí ustanovení Šu 575 c. ř. s. o lhůtách, bylo tedy odvolání podáno včas (§ 464 c. ř. s.). Poukaz odvolacího soudu ku rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu ze dne 1. dubna 1919, č. j. Rv II 85/19 (sb. n. s. č. 117) není případným, neboť v oné věci nešlo o určovací žalobu podle Šu 228 c. ř. s.